

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΘΕΟΛΟΓΩΝ ΚΡΙΘΜ. 7

ΑΡΧΙΜ. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ

ΑΡΧΙΓΡΑΜΜΑΤΕΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΤΗΣ
ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΥΤΟΥ

Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ «Νέου Ποιμένος»

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1922

ΑΡΧΙΜ. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ
ΑΡΧΙΓΡΑΜΜΑΤΕΟΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

4618

ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΤΗΣ
ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΥΤΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1922

ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΥΤΟΥ

Τὸ παρελθὸν ἀποτελεῖ πλουσίαν καὶ ἀειξάντητον πηγὴν διὰ τὸν πολιτικόν, τὸν κληρικόν, τὸν ἰατρὸν, τὸν ἐπιστήμονα, τὸν τεχνίτην, δι' ὅλους. Ἄτομα καὶ ὀμάδες καὶ ἔθνη καὶ κράτη πολλὰ ἔχουσι νὰ ἀρυσθῶσιν ἐξ αὐτοῦ, πολλὰ νὰ ἐπωφελθῶσι, πολλὰ νὰ διδαχθῶσιν. Ἐπομένως τὸ παρελθὸν εἶνε ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς καὶ μελέτης, ἄλλως τε δὲ ἀνέκαθεν συμβαρὰ περὶ αὐτοῦ ἐπεκράτησεν ἰδέει καὶ ἀντίληψις καὶ ἀνάλογος ἐπεδείχθη πρὸς αὐτὸ σεβασμὸς καὶ ἐκτίμησις. Ἐντεῦθεν καὶ ἀναφέρονται διὰ μέσου τῶν αἰῶνων πολλοὶ, οἱ ὁποῖοι ἀπυβλέψαντες εἰς τὴν μεγάλην σπουδαιότητα, τὴν ὁποίαν θὰ εἶχε διὰ τοὺς μεταγενεστέρους ἡ γνῶσις τοῦ παρελθόντος, προέβησαν ἐπιμελῶς εἰς τὴν περισυλλογὴν, τὴν ἀναγραφὴν καὶ τὴν διαιώνισιν ὠρισμένης ἢ γενικωτέρας φύσεως γεγονότων, ἀναφερομένων εἴτε εἰς ἄτομα εἴτε εἰς ὀμάδας, καὶ τοιοῦτοτρόπως ὀλίγον κατ' ὀλίγον διεμορφώθη τὸ σύστημα καὶ ὁ θεσμὸς τῶν ἱστορικῶν καὶ χρονολογῶν.

Τὸν θεσμὸν τούτον καὶ τὸ σύστημα δὲν παρημέλησε καὶ ἡ καθόλου Ἐκκλησία, καὶ συγκεκριμένως ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπογελοῦσα ὀργανισμὸν πλήρη ζωῆς καὶ ἐνεργητικότητος, διαγράφοντα κινήσεις πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀνεγείροντα κατὰ μεγάλα ἢ μικρὰ τοῦ χρόνου διαστήματα σταθμοὺς ἀφίνοντας ἐποχὴν, παρουσίασε πλειάδα ὀλόκληρον τοῦ καλάμου καὶ τῆς γραφίδος χειριστῶν, οἱ ὁποῖοι παρέδωκαν εἰς τὴν ἀθανασίαν πρόσωπα καὶ πράγματα

ἀφορῶντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐπειτα διεμόρφωσε καὶ ὀλόκληρον σειρὰν ἀνθρώπων ἀποκλειστικὸν ἔργον ἐχόντων τὴν ἀναγραφὴν ἰδίως ἐκείνων, ὅσα θὰ καθίστων ἱκανοὺς τοὺς μεταγενεστέρους ὅπως λάβωσι σαφὴ καὶ ἀκριβῆ γνώσιν τῆς ἐν τῷ παρελθόντι ἐκδηλωθείσης ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς ἐπὶ τε τοῦ κανονικοῦ τοῦ θρησκευτικοῦ, τοῦ φιλανθρωπικοῦ καὶ τοῦ ἠθικοῦ ἐδάφους. Τὰ ὀνόματα τῶν νοταρίων, πρωτονοταρίων, ὑπομηματογράφων, χρονογράφων, χαρτουλαρίων καὶ εἴτινος ἄλλου, μαρτυροῦσι περὶ τοῦ πράγματος.

Ἄλλ' ὁ θεσμὸς οὗτος ὡς καὶ ἡ τάξις τῶν ὡς ἄνω προσώπων τηρεῖται καὶ σήμερον, ἀλλὰ μετὰ τινος συστήματος καὶ ὑπὸ ἄλλας μορφὰς καὶ ὀνομασίας. Ὡς πρὸς τὸν πρῶτον, παραπέμπονται οἱ ἀναγνώσται εἰς τὴν πλουσίαν φιλολογίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ὡς πρὸς δὲ τὴν δευτέραν παρατηροῦμεν ὅτι αἱ συμπαραομαρτοῦσαι τῇ ἐξελίξει τοῦ χρόνου νεώτεροι ἀντιλήψεις καὶ συνθήκαι, ἐπέφερον κατ' ἀνάγκην μεταβολὴν τινα. Τὰ ἀνωτέρω σημειωθέντα ὀνόματα τῶν νοταρίων καὶ λοιπῶν ὑπεχώρησαν μετὰ τινος παραλλαγὰς καὶ σταθμοὺς εἰς τὸ ἰσχύον ἀπὸ ἕξ δεκαετηρίδων σύστημα τῶν τακτικῶν ἐκκλησιαστικῶν γραμματέων καὶ γραφείων, μεταξύ τῶν ὁποίων προέχουσιν θέσιν κατέχει τὸ Γραφεῖον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Περὶ τοῦ γραφείου τούτου ὁ ἐφεξῆς λόγος. Ἐχει πολλὴν τὴν σημασίαν ἐν τῇ διαιωνίσει τῆς ἐκδηλουμένης ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τοῦτο καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ γνωρίζωμεν, τοῦλάχιστον, οἱ ἐκκλησιαστικοί, τὰ κατὰ τὴν ὁμοίαν καὶ λειτουργίαν αὐτοῦ. Καὶ πρὸς τοῦτο γράφεται ἡ παρούσα σύντομος πραγματεία ἀποσκοποῦσα σὺν ἄλλοις ἵνα παραθέσῃ καὶ πλήρη κατάλογον τῶν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον διατελεσάντων διευθυντῶν τοῦ ἐν λόγῳ Γραφείου, ἢ ἄλλως: τῶν Ἀρχιγραμματέων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

A

Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1856 ἐξεδόθη τὸ περίφημον Χάτι-Χουμαγιούν, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις ἀνελάμβανεν ἀπέναντι τῶν Μ. Δυνάμεων ἐπισήμους ὑποχρεώσεις περὶ ἐξασφάλισης τῶν δικαίων τῶν μὴ μουσουλμάνων ὑπήκόων αὐτῆς. Κατ' Αὐγουστον τοῦ 1858 ἀπεστάλησαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα «ὁδηγίαι τῆς Ἵψηλῆς Κυβερνήσεως περὶ τε τοῦ σχηματισμοῦ τῶν —κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ περὶ τῆς γενικῆς τοῦ κράτους βελτιώσεως προεκδοθέντος αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος— ἐν τοῖς Πατριαρχείοις συγκροτηθησῶν εἰδικῶν προσωρινῶν συμβουλίων καὶ περὶ τῶν καθηκόντων αὐτῶν». Κατὰ δὲ Ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους συνήλθεν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Ζ'. ἐπιτροπὴ ἐξ ἀρχιερέων καὶ λαϊκῶν πρὸς σύνταξιν «Γενικῶν κανονισμῶν περὶ διευθετήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἔθνικῶν πραγμάτων τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον διατελούντων ὀρθοδόξων χριστιανῶν ὑπήκόων τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου».

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἐπιληφθεῖσα τῆς ἀνατεθείσης αὐτῇ ἐπιτολῆς καὶ συντάξασα ἐν πρώτοις τὸν κανονισμὸν περὶ ἐκλογῆς Πατριάρχου καὶ ἕτερον περὶ ἐκλογῆς ἀρχιερέων, προέβη ἔπειτα εἰς τὴν σύνταξιν κανονισμοῦ περὶ δεικνυμένου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἰς τὸ γ' δὲ κεφάλαιον «περὶ καθηκόντων τῶν μελῶν αὐτῆς» ἐξήτασε καὶ τὸ σημεῖον τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν ἴδρυσιν καὶ τὰ καθήκοντα «Γραφείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου». Καὶ ἡ μὲν ἴδρυσις τοιούτου τινὸς εἰδικοῦ γραφείου, θεωρηθεῖσα ἀπαραίτητος, ἐγένετο ὁμοφώνως ἀποδεκτὴ, συζήτησις ὅμως ἱκανὴ ἐπηκολούθησεν ὡς πρὸς τὸ προσωπικὸν αὐτοῦ.

Διευτώθη δηλ. κατ' ἀρχὰς ἡ ἀξίωσις ὅπως οἱ γραμματεῖς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὦσι «κληρικοὶ ἱερωμένοι», εἰς παρατήρησιν δὲ λαϊκοῦ μέλους τῆς ἐπιτροπῆς ὅτι τοῦτο ἀποβλέπει

εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν λαϊκῶν γραμματέων, ἀντιπαρητηρήθη ὑπὸ ἀρχ]κοῦ μέλους, ὅτι τοῦτο γίνεται «μὲ τὸ πνεῦμα γὰ εἰσαχθῶσιν ἱερωμένοι γραμματεῖς εἰς τὸ Πατριαρχεῖον». Εἰς ἐρώτησιν δὲ πάλιν ἐὰν ὑπὸ τὸ «Πατριαρχεῖον» ἐννοεῖται μόνον ἡ Ἱ. Σύνοδος, ἐδόθη ἡ ἀπάντησις ὑπὸ ἀρχιερέως ὅτι ἐννοεῖται «καὶ αὕτη καὶ τὸ Πατριαρχεῖον ἐν γενεῖ»· ἐπειδὴ ὁμως παρετηρήθη ὅτι εἰς τὸ μέλλον γὰ ἰδρυθῆ Συμβούλιον «δὲν θὰ γράφονται πνευματικὰ πράγματα», ἐθεωρήθη ὀρκετὴ ἡ ὑπαρξίς οὗο μόνον ἱερωμένων κληρικῶν γραμματέων καὶ ἡ ἐπιτροπὴ διετύπωσεν ἀναλόγως τὸ σχετικὸν ἄρθρον.

Ἄλλὰ τίς ὁ λόγος τῆς συζητήσεως ταύτης; Ἡ λέξις κληρικὸς σημαίνει πρωτίστως τὸν ἐν τῷ ἱερατικῷ καταλόγῳ ἕγγεγραμμένον: ἐπίσκοπον, πρεσβύτερον καὶ διάκονον, ἐτι δὲ καὶ τὸν ὑποδιάκονον, ἀναγνώστην καὶ ψάλτην. Τὴν ἐννοιαν ταύτην εἰς ἀρχαιότερους χρόνους ἀπέδιδε καὶ ἡ φράσις: ὁ ἱερός κληρικός, ἐνῶ ὑπὸ τὴν λέξιν ἀπλῶς κληρικοί ὑπενοοῦντο ὅλι μόνον οἱ ὡς ἄνω, ἀλλὰ καὶ γενικῶς οἱ ὀφθικιαῖοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὴ ὠρισμένως οἱ τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς. Τὸ πλεῖστον ἐξ αὐτῶν ἦσαν λαϊκοί, διακρινόμενοι διὰ τε τὸν εὐσεβόφρονα βίον, τὴν περὶ τὴν θύρασαν καὶ τὴν ἔσω παιδείαν, καὶ τὴν βαθεῖαν γνώσιν τῶν ἱ. κανόνων καὶ τῶν θεσμίων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκ τῆς τάξεως ταύτης τῶν λαϊκῶν κληρικῶν προσελαμβάνοντο συνήθως εἰς θέσεις ἐχούσας σχέσιν πρὸς τὴν σύνταξιν ἐγγράφων ἐκκ]κοῦ περιεχομένου καὶ πρὸς τὴν ἀλληλογραφίαν καθόλου τοῦ Πατριάρχου. Ἄλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἡ τάξις αὕτη ἠραιούτο, καθ' ὃν χρόνον ἡ φάλαγξ τῶν λογίων ἱερωμένων κληρικῶν ἐπικυκλιτο κατόπιν καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ 1844 λειτουργίας ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς. Τὸν λόγον τοῦτον λαβόντα ὑπ' ὅσιν τὰ ἀρχιερατικὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἠξίωσαν ὅπως οἱ γραμματεῖς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὦσιν «ἱερωμένοι κληρικοί», καὶ οὕτως ἀνεγράφη ἐν τῷ σχετικῷ ἄρθρῳ, ἔχοντι ὡς ἐξῆς:

«Ἡ ἱερὰ Σύνοδος θέλει ἔχει πρῶτον καὶ δεύτερον γραμματέα, κληρικούς ἱερωμένους, ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Ἱ. Συνόδου διοριζομένους. Ὁ πρῶτος γραμματεὺς καὶ τούτου κωλυομένου ὁ δεύτερος, διευθύνει τὰ τοῦ Γραφείου, εἰσηγείται τὰ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν γραφόμενα καὶ ἀναφερόμενα ἐνώπιον τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Ἱ. Συνόδου συνεδριάζουσας, καὶ κρατεῖ τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων· δὲν ἔχει δὲ οὐδεμίαν γνώμην, οὐδὲ ψῆφον, οὐδὲ λαμβάνει μέρος εἰς συζητήσεις, εἰμὴ ὁσάκις ἐρωτᾶται περὶ τινος ἀντικειμένου. Τῶν δὲ γραφέων τὰς ἐργασίας προσδιορίζει ἐκάστοτε ὁ πρῶτος γραμματεὺς, οὗτος δὲ δὲν θέλει θεωρεῖσθαι ἐκλέξιμος πρὶν ἢ ὑπηρετήσῃ εἰς τὴν θέσιν ταύτην πέντε ἔτη ὡς καὶ ὁ δεύτερος ἐπτά ἔτη, ἀπ' ἀρχῆς τῆς εἰσόδου των εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν γραφεῖον».

Ἐν τῇ γενομένῃ ὁμως ἀργότερον ἀνασυζητήσῃ τοῦ ὡς ἄνω ἄρθρου, κατόπιν καὶ τῶν γενομένων, ὡς φαίνεται, συμπληρωματικῶν διασαφήσεων, διεγράφη ἡ λέξις «ἱερωμένοι», νοουμένων ὑπὸ τὴν λέξιν «κληρικοί» πάντοτε προσώπων ἱερατικῶν, πρᾶγμα ὅπερ ὑποστηρίζει καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα μέχρι σήμερον ἐφαρμογὴ τοῦ ἄρθρου, μαρτυροῦσα ὅτι οἱ γραμματεῖς τῆς Ἱ. Συνόδου ὑπῆρξαν πάντοτε πρόσωπα ἱερατικά (ἱερεῖς καὶ διάκονοι). Καὶ οὕτω τὸ ἄρθρον, ὀριστικῶς διατυπωθὲν καὶ φερόμενον ζ'. ἐν τῷ κεφαλαίῳ «περὶ τῶν καθηκόντων τῆς Ἱ. Συνόδου» ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Ἡ Σύνοδος θέλει ἔχει πρῶτον καὶ δεύτερον γραμματέα, κληρικούς, διοριζομένους ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου. Ὁ Α'. γραμματεὺς, καὶ τούτου κωλυομένου, ὁ Β'. διευθύνει τὰ τοῦ γραφείου, εἰσάγει τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀναφορὰς καὶ λοιπὰ ἔγγραφα ἐνώπιον τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου καὶ κρατεῖ τὰ πρακτικὰ τῶν συνοδικῶν συνεδριάσεων· δὲν ἔχει δὲ οὐδεμίαν γνώμην, οὐδὲ ψῆφον, οὔτε λαμβάνει μέρος εἰς τὰς συζητήσεις, εἰμὴ ὁσάκις ἐρωτᾶται περὶ τινος ἀντικειμένου· τῶν

δὲ γραφῶν τὰς ἐργασίας προσδιορίζει ἐκάστοτε Ἀ'. γραμματεὺς οὗτος δὲ δὲν θέλει θεωρεῖσθαι ἐκλέξιμος δι' ἀρχιερατείαν πρὶν ἢ ὑπηρετήσῃ εἰς τὴν θέσιν ταύτην πέντε ἔτη, ὡς καὶ ὁ Β'. ἐπτά ἔτη, ἀπ' ἀρχῆς τῆς εἰσόδου του εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν γραφεῖον».

Πολὺ ὁμως πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ κανονισμοῦ «περὶ σχηματισμοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου» ἀπὸ μέρους τῆς κυβερνήσεως, Κύριλλος ὁ Ζ'. προέβη συνοδικῶς, κατ' Αὐγουστον τοῦ 1859, εἰς τὴν ἴδρυσιν συνοδικοῦ γραφείου, ἐκδοθέντος ἐπὶ τούτῳ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου. Ἐν αὐτῷ οὐδεὶς ἀπολύτως λόγος γίνεται περὶ τοῦ ὡς ἄνω ἄρθρου, εἴτε διότι μέχρι τότε δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐγκριθῆ τοῦτο κυβερνητικῶς, εἴτε καὶ διότι ἐνωρὶς ἤδη ἤρξαστο ὑπόκωφος διαμαρτυρία ἐναντίον τῶν συζητήσεων καὶ ἀποφάσεων τῆς ἐπιτροπῆς, ἐφ' ὅσον μάλιστα αὕτη ἐπέλαμβάνετο τῆς ἐξετάσεως καὶ σημείων τῆς ἀποκλειστικῆς δικαιοδοσίας τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν Ἀρχιερέων.

Ὁ ἐν λόγῳ Τόμος ἔχει ὡς ἑξῆς:

Κύριλλος, ἐλέω Θεοῦ, κλπ.

Ὅτι ἡ τῶν παρελθόντων διαμνημόνευσις οὐ μικρὰν τοῖς ἐπιγιγνομένοις παρέχει τὴν ὄνησιν καὶ πρὸς ἀσφαλῆ καὶ ὀρθὴν τῶν πραγμάτων καθοδηγεῖ διεξαγωγὴν καὶ διακυβέρνησιν, παντί που τῷ ἁρθῶς λογιζομένῳ εὐδελον. Ἐκ γὰρ τῶν ψευδῶν τῆς ἱστορίας σελίδων ἴδοι τις ἂν τὸ μέγα πλεονέκτημα τῆς βαθείας τῶν παρελθόντων μελέτης ἀπ' ἧς, ἀπὸ πηγῆς πολυχεύμονος, ὑψηλὰς ἀρμόμενος θεωρίας, ραδίως ἂν ἔχοι μετενεγκεῖν αὐτὰς εἰς τὸ μετὰ ταῦτα καὶ καθορίσαι τάξεις καὶ ὄρους, ἵψ' οὓς ἔχει διεξάγεσθαι πᾶσα ἀρχὴ καὶ ἐξουσία, εἴτε πολιτικὴ, εἴτε ἐκκλησιαστικὴ, ἐμπεισιτευμένη τὴν οἰκοδομὴν καὶ διακυβέρνησιν λαοῦ καὶ προωρισμένη προασπίζεσθαι καὶ προστατεύειν τὸ δίκαιον κατὰ τοὺς αἰωνίους καὶ ἀναλλοιώτους τῆς θείας Προνοίας νόμους, δι' ὧν Αὕτη διέπει τὸ Σύμπαν. Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ

καὶ ὑπὸ φιλοσοφικὴν καὶ ἠθικὴν ὄλως ἐποψιν ἢ τῶν παρελθόντων ἀκριβῆς διαμνημόνευσις θεωρουμένη, οὐ μόνον πρὸς ὀρθὴν χειραγωγίαν τῶν πραγμάτων διακυβέρνησιν, ἀλλὰ καὶ τὸ πολυλοχου πολλὰκις διαφεύγον καὶ μὴ διορώμενον πλημμέλημα καταδείκνυσσι καὶ ἐπανορθοῦ· «πέφυκε γὰρ ἀμάρτημα δικαίων λόγων ἐλέγχους ἀπογυμνούμενον, ἀσχημονέστερον μᾶλλον ἢ πρότερον καταφαίνεσθαι..... μάλιστα τοῦ συνειδότος τῷ κέντρῳ, ὅτι τῇ φύσει παυσόφως ὁ Πλάστης ἐνέθηκεν, εἰς τὴν τῶν πρακτέων διεγειρομένου διάβλεψιν, οὐ μικρὸν ὑπὸ τῆς τοῦ παρελθόντος μελέτης καὶ ἱστορικῆς ἐπόψεως δοπουμένην», γράφει ὁ ἱερωτάτος Φώτιος. (ἐπιστ. ροδ').

Ἐνθεν τοι καὶ ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερίμων, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι λίαν ἀγαπητῶν καὶ περιποθῆτων ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἐμπεισιτευμένη ἄνωθεν τοὺς οἴακας τοῦ παγκοίνου σκάφους τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀφορώσα πρὸς τὴν οἰκοδομὴν καὶ καταρτισμὸν τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Σ. Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως, τῆς μεριμνώσης ὡςμέραι ὑπὲρ τῆς εὐνημερίας τῶν ὑπὸ τὰ σκῆπτρα Αὐτῆς διατελούντων πιστῶν ὑπηκόων, καὶ διὰ νόμων καὶ θεοπισματῶν θεμελιωδῶν βελτιούσης καὶ τακτοποιούσης τὸ διοικητικὸν Αὐτῆς, ἀναγκαιοτάτην καὶ ἐκ τῶν οὐκ ἄνευ ἡγήσατο πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν σύστασιν ἐνὸς ἀνωτάτου ἐκκλησιαστικοῦ Γραφείου, διευθυνομένου συστηματικῶς τε καὶ ἀσφαλῶς, συσχετίζοντος οἰονεὶ καὶ συνδέοντος τὸ παρελθὸν πρὸς τὸ μέλλον καὶ διατελούντος, ἀληθῶς εἰπεῖν, ταμείου τῶν Συνοδικῶν Πράξεων, δηλονότι τῶν συνδιασκέψεων καὶ ἀποφάσεων τῶν ἀποβλεπουσῶν τὴν οἰκοδομὴν καὶ τὸν καταρτισμὸν τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ τοῦτο ἔσται τὸ Μέγα καὶ Κεντρικὸν Γραφεῖον, ὑπὸ τὸ ὄνομα «Γραφεῖον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου», ὅπερ ἔξει στενὴν καὶ ἄμεσον πρὸς τε τὸ ἰδιαίτερον Πατριαρχικὸν Γραφεῖον, τὸ τῆς Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας καὶ τὸ ὑπὸ τὴν Μεγάλην Ἀρχιδιακο-

νίαν γραφείον τοῦ Κλήρου ἀναφορὰν καὶ συσχετίσιν· ὁ δὲ Μέγας αὐτοῦ Κώδιξ, ἥτοι τὸ πρωτοκόλλον τῆς ἀκριβοῦς καταχωρήσεως τῶν διαφόρων ἐγγράφων, ἔσται πρόχειρον, οὕτως· ἐπειν, τοῖς τὰ ἐκκλησιαστικά διαχειριζομένοις εἰς τὸ μέλλον βοήθημα καὶ οἰονεὶ κάτοπτρον, φῶς ἄπλετον ἀντανακλῶν τοῖς ἐπὶ παρεμφερῶν ζητημάτων μετ' ἐπιστασίας ἀναδιφῶσιν αὐτὸν καὶ συμβουλευμένοις.

Τούτου δὲ τοῦ Γραφείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ Διευθυντὴς ἔσται ὁ κατὰ καιρὸν Ἀρχιγραμματεὺς, ἐκλεγόμενος ἀπὸ τῆς ὀλομελείας τῶν ἱερωμένων τῶν μᾶλλον ἐπὶ παιδείᾳ καὶ θεολογικαῖς καὶ παντοίαις γνώσεσι διακρινομένων, ὃς παρεδρεύων ἐν τῷ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἔχει καθήκοντα τὰ ἑξῆς.

α.) τὸ σημειοῦν τὰς συνοδικὰς συνδιασκέψεις καὶ κατὰ πλειοψηφίαν ἀποφάσεις ἐν τῷ ὀρισμένῳ Κώδικι (ἐν πάσαις γὰρ ἀνεξαιρέτως ταῖς Συνοδικαῖς συνδιασκέψεσιν ἡ πλειοψηφία ἔχει τὸ κύρος, καθάπερ οἱ θεῖοι κανόνες διαγορεύουσιν· ὅρα στ' τῆς Α').

β.) προσυπογράψαι ἐκάστην ἐκκλησιαστικὴν Πράξιν, ὡς ἔχων εὐθύνην λογοδοσίας διὰ τὴν πιστὴν καὶ ἀκριβῆ τῶν Συνοδικῶν ἀποφάσεων ἔκθεσιν.

γ.) διερμηνεύειν τὰ ἐκδοθησόμενα διάφορα ἐγγράφα, συνεπέα τῶν Συνοδικῶν ἀποφάσεων, κατὰ τὴν ἀκριβῆ καὶ πιστὴν αὐτῶν ἔννοιαν, πρὸς τὰ λοιπὰ Γραφεῖα.

δ.) ἐπεξεργάζεσθαι τὰ ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ, τῷ Κλήρῳ καὶ τοῖς λοιποῖς Γραφεῖοις συνταττόμενα ἐγγράφα, εἶγε εὐδοῦται κατὰ τὴν ἔννοιαν καὶ οὕτως ἐμφανίζειν αὐτὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ πρὸς ὑπογραφήν.

ε.) κρατεῖν τὰ εἰσαγόμενα καὶ ἐξαγόμενα ἐγγράφα ἐν ἰδίῳις φακέλλοις, κατ' ἀριθμὸν καὶ ἡμερομηνίαν, σχετικῶς πρὸς τὸν τοῦ Πρωτοκόλλου ἀριθμὸν, σημειούμενον ἐξωθεν αὐτῶν· καὶ ἐν τῷ τέλει ἐκάστου μηνὸς ὀφείλει ἐκκαθαρίζειν αὐτὰ καὶ τιθέναι κατὰ τάξιν ἐν τῷ τόπῳ, τῷ δι' ἐκάστην ἐπαρχίαν προσδιωρισμέ-

νη· ὅλα δὲ συνάγειν ἐν τῷ τέλει ἐκάστου ἔτους, φυλάττειν κατὰ φακέλλους ἐν κιβωτίῳ, φέροντι τὴν χρονολογίαν τοῦ ἔτους ἐκείνου· ἵνα δὲ ἀκόπως καὶ ταχέως εὐρίσκη τὰ ζητούμενα ἐγγράφα, δεόν σημειοῦν αὐτὰ ἐν ἰδιαιτέρῳ πίνακι κατ' ἀριθμὸν καὶ χρονολογίαν· Ἡ αὐτὴ τάξις κρατεῖται καὶ ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐγγράφων τῶν ἐξαγομένων ἐκ τοῦ Γραφείου τοῦ Κλήρου, οἷον ἀφοριστικῶν, βαπτιστικῶν, συγχωρητικῶν, ἀναφορῶν, ἐπιστολῶν, ἐπιτροπικῶν, καὶ λοιπῶν αὐλικῶν, σημειομένων καὶ τούτων ἐν τῷ Πρωτοκόλλῳ μετὰ τὴν ὑπογραφήν.

στ.) ἐμφανίζειν τὰ ἀρμόδια ἐγγράφα εἰς τὸ τῆς Πρωτοσυγκελλίας δικαστήριον, ἐν περιπτώσει παραπομπῆς ὑποθέσεώς τινος ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο, μετὰ τῶν σχετικῶν ὀδηγιῶν αὐτῆς, ἵνα οὕτως ἐπιλαμβάνηται καὶ διεξάγεται δικαστικῶς ἐκάστη ὑπόθεσις.

ζ.) ἐν περιπτώσει δὲ πάλιν ἐφέσεως ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου τούτου πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, παραλαμβάνειν παρὰ τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυκέλλου τὰ τῆς ἐφέσεως καὶ δικογραφίας ἐγγράφα, ἠριθμημένα κατὰ τάξιν χρονολογικὴν, εἰσάγειν ἐν τῷ Συνοδικῷ τὰ διὰδικα πρόσωπα, ἀπεκδέχεσθαι τὴν ἀπόφασιν, ἣτις ἔσται ἡ τελεσίδικος καὶ ἀνεκκλήτος. Τῶν δὲ τοιούτων ἐφέσεων τὰ πρακτικὰ καταστρωννύειν ἐν τῷ Πρωτοκόλλῳ, ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὴν χρονολογίαν καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ Κώδικος τῶν ἀγωγῶν καὶ τοῦ τῶν ἀποφάσεων.

η.) ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ὀφείλει φυλάττειν τελείαν ἐχεμύθειαν, δραστηριότητα καὶ προχειρίαν πρὸς τὰς ἐργασίας, πίστιν τε καὶ ἀφροσύνην μετὰ πάσης αὐταπαρνήσεως πρὸς τὰ ἐντάλματα τοῦ κατὰ καιρὸν Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, προσάγεσθαι προσήκων καὶ ἀγαπῶν πρὸς τοὺς λοιποὺς πατριαρχικοὺς ὑπαλλήλους, καθοδηγεῖν ἕκαστον πρὸς τὰ ἴδια καθήκοντα, γιγνόμενος αὐτοῖς τύπος καὶ ὑπογραμμὸς καὶ παράδειγμα παντὸς ἀγαθοῦ, ἅτε δὴ ὑπέρτερος πάντων τῶν πατριαρχικῶν ὑπουργῶν.

Ταῦτα πάντα κεκῶρωται Συνοδικῶς ἵνα ἔχη τὴν ἰσχὺν καὶ ἐνέργειαν ἀπαράλλακτον καὶ ἀμεταποίητον ἐν παντί καιρῷ. Ὅθεν εἰς διπνεκῆ ἐνδειξὴν καὶ μόνιμον ἀσφάλειαν ἐγένετο ὁ παρῶν Πατριαρχικὸς καὶ Συνοδικὸς Τόμος, καταστρωθεὶς ἐν τῷ παρόντι Κώδικι.

Ἐν ἔτει Σωτηρίῳ ρωνθ, Ἐπινεμῆσεως Β'. κατὰ μῆνα Αὐγουστον.

† Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀποφαίνεται.

† Ὁ Νικαίας Ἰωαννίκιος— † ὁ Θεσσαλονίκης Νεόφυτος —

† ὁ Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος— † ὁ Ἀμασειᾶς Σωφρόνιος —

† ὁ Ἄρτης Σωφρόνιος— † Δημητριάδος Δωρόθεος— † ὁ Μελενίκου Διονύσιος— † ὁ Σηλυβρίας Μελέτιος— † ὁ Νύσσης Καλίνικος— † ὁ Σβορδικίου Ἀγαθάγγελος.

Ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ δημοσιευομένου Τόμου, καθορίζεται σαφῶς ἡ σχέσις τοῦ Γραφείου τῆς Ἱ. Συνόδου πρὸς τρία ἄλλα ὀριζόμενα γραφεῖα, λεπτομερῶς δὲ καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ διευθυντοῦ αὐτοῦ, τοῦ καὶ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου. Περὶ καθήκοντων τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ τοῦ Γραφείου οὐδεὶς ἀπολύτως λόγος. Διὰ τὸν λόγον ἴσως τοῦτον, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τὴν διευθέτησιν καθόλου τῶν πατριαρχικῶν γραφείων ἐγένετο ἐπὶ Ἰωακείμ Β'. (κατὰ Ἰούνιον 1863) σκέψις, συνταχθεὶς δὲ βραδύτερον ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου εἰδικὸς κανονισμὸς περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας τῶν πατριαρχικῶν γραφείων. (*)

(*) Κατὰ τὸν κανονισμόν τοῦτον ἡ ἐσωτερικὴ ὑπηρεσία τῶν Πατριαρχείων διαίρεται εἰς δύο τμήματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει κατὰ σειράν τὰ γραφεῖα α'.) τῆς Α. Θ. Παναγιότητος β'.) τῆς Ἱ. Συνόδου γ'.) τῶν μεταφραστῶν καὶ δ'.) τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, τὸ δὲ δεύτερον περιλαμβάνει τὰ γραφεῖα α'.) τοῦ Μ. Συμβουλίου, β'.) τοῦ ταμείου καὶ γ'.) τοῦ Ἀσκητηρίου. Ὁ κανονισμὸς οὗτος, ὁ ὁποῖος φαίνεται ἀφορᾶν μᾶλλον εἰς τὸ πρῶτον τμήμα, περιλαμβάνει ἐν ἐμὲ κεφάλαια ἐπιγραφόμενα

Ὁ κανονισμὸς οὗτος ἐξίσοι πως τὸ συνοδικὸν γραφεῖον πρὸς τὰ ἄλλα, ἐγένετο μάλιστα δεκτὴ καὶ πρότασις ὅπως οἱ διευθυνταὶ ἐκάστου γραφείου παρακάθηται μετὰ τοῦ Ἀρχιγραμματέως κατὰ τὰς συνοδικὰς συνεδριάς, εἰσηγῶνται ἐπὶ τῶν εἰς αὐτοὺς παραπεμπομένων ἐγγράφων καὶ σημειῶσι τὴν ἐπ' αὐτῶν συνοδικὴν ἀπόφασιν διὰ τὴν ἀνάλογον ἔπειτα ὑπ' αὐτῶν ἐνέργειαν. Ὁρίσθη δὲ μόνον ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ Ἀρχιγραμματεὺς ὀφείλει ἵνα ἀπλῶς σημειοῖ τὸν ἀριθμὸν τοῦ πρωτοκόλλου τῶν ὑπὸ τῶν ὡς ἄνω διευθυντῶν εἰσαγομένων ἐγγράφων, ἐν περιλήψει δὲ καὶ τὸ ἀντικείμενον περὶ ὁ περιστρέφονται ταῦτα μετὰ καὶ τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως.

Τὸ σύστημα τοῦτο τεθὲν εἰς ἐφαρμογὴν προσέκρουσεν εὐθύς ἐν ἀρχῇ. Ἐν πρώτοις ἐκ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν τῆς Ἱ. Συνόδου καταφαίνεται ὅτι κατὰ σειράν προσερχόμενοι οἱ διευθυνταὶ τῶν γραφείων εἰσηγοῦντο ἐπὶ τῶν παραπεμπομένων εἰς αὐτοὺς ἐγγράφων καὶ λαμβάνοντες τὰς ἀπαιτουμένας ὁδηγίας ἀπεχώρουν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν ἤρκεσεν ἐπὶ πολὺ, διότι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἀπριλίου 1864 τὰ πρακτικὰ τῆς Ἱ. Συνόδου σιωπῶντα περὶ αὐτοπροσώπου παραστάσεως τῶν διευθυντῶν ἀναγράφουσιν ἀπλῶς ὅτι ἀνεγνώσθησαν ταῦτα καὶ ἐκεῖνα τὰ ἔγγραφα (ὑπαγόμενα εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ὡς ἄνω διευθυντῶν), ληφθείσης ἐπ' αὐτῶν τῆς προσηκούσης ἀποφάσεως,

ὡς ἔξης: α'.) περὶ διαρρέσεως τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας β'.) περὶ τῆς ἐνεργείας τῆς ὑπηρεσίας, γ'.) καθήκοντα τοῦ διευθυντοῦ τοῦ γραφείου, δ'.) περὶ διεκπεραιώσεως καὶ τῶν γραφείων ε'.) περὶ τοῦ ὑλικοῦ ς'.) περὶ τῆς διδλοδότης, ζ'.) περὶ καθαριότητος καὶ συντηρήσεως τοῦ καταστήματος, η'.) περὶ παιδαρχικῶν ποινῶν καὶ θ'.) γενικὰς διατάξεις. Ἐπακολουθεῖ ἔπειτα ἀγενικὴ διαρρέσις τῆς ὑπηρεσίας τῶν γραφείων καὶ ὑπὸ τὴν β'.) ὑποδιαίρεσιν σημεῖοι ὡς καθήκοντα τοῦ γραφείου τῆς Ἱ. Συνόδου τὰ ἔξης: εὐνταξίς πρακτικῶν καὶ ἀποφάσεων τῆς Ἱ. Συνόδου. Ταμείον τῆς Ἱ. Συνόδου».

ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἐπανήλθον καὶ πάλιν ἐν ἰσχύϊ τὰ σχετικὰ (ιδίως γ'. δ'. καὶ ε'.) σημεῖα τοῦ Τόμου Κυρίλλου τοῦ Ζ'.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Γενικοὶ κανονισμοὶ προσέκρουον ἐν τῇ ἐφαρμογῇ, παρὰ πολλῶν δὲ ἀνωμολογεῖτο ἡ ἀτέλεια αὐτῶν καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀμέσου ἀναθεώρησης. Δηφθείσης τῆς πρὸς τοῦτο κυβερνητικῆς συναιρέσεως ἤρξατο ἡ ἀναθεώρησις ἥδη ἐπὶ Πατριάρχου Σωφρονίου ἐξακολουθήσασα μέχρις Ἰωακείμ Β'. (τὸ Βον) ἄνευ ὅμως ἀποτελέσματος. Οὐχ ἦττον ἡ ἀναθεώρησις ἔθιξε καὶ τὸ σχετικὸν περὶ γραφείου τῆς Ἱ. Συνόδου ἄρθρον διατυπώσασα αὐτὸ ὡς ἑξῆς:

«Ἡ Σύνοδος ἔχει Α'. καὶ Β'. γραμματεῖα, ἀμφοτέρους κληρικούς, διοριζομένους ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου. Ὁ Α'. γραμματεὺς καὶ τούτου κωλυομένου ὁ Β'. διευθύνει τὰ τοῦ γραφείου, εἰσάγει τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀναφορὰς καὶ λοιπὰ ἔγγραφα ἐνώπιον τῆς Συνόδου καὶ κρατεῖ τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων. Οὐδεμίαν δὲ ἔχει γνώμην ἢ ψήφον, οὐδὲ λαμβάνει μέρος ἐν ταῖς συζητήσεσι».

Ἰωακείμ ὁ Γ'. ἅμα τῇ ἀνόδῳ αὐτοῦ εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀνέπτυξε μεταξὺ ἄλλων καὶ σκέψεις τινὰς περὶ τοῦ γραφείου τῆς Ἱ. Συνόδου εἰσηγηθεὶς μάλιστα καὶ τὸν διορισμὸν ὡς Γενικοῦ Γραμματέως ἢ Ἀρχιγραμματέως τῶν Πηχίων καταλλήλου προσώπου, μᾶλλον κληρικοῦ, ἵνα παρακάθεται καὶ ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ἀλλ' ἐν ἀνάγκῃ καὶ λαϊκοῦ, ἔχοντος δὲ εὐρείας ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἄλλας γνώσεις. Ἡ εἰσηγήσις αὕτη, καὶ πῆρ ἐπιδόκιμασθεῖσα συνοδικῶς, προσέκρουσεν εἰς τὴν ἐξέυρεσιν προσώπου, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ παύσῃσι διαμεμβόμενοι ἐπὶ Συνόδου σκέψεις περὶ διαρρυθμίσεως τοῦ γραφείου αὐτῆς, ἡ δὲ ὑπὸ τὴν προεδρίαν αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ'. καταρτισθεῖσα ἐπιτροπὴ πρὸς ἐκπόνησιν σχεδίου ἰένων κανονισμῶν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο καθορίσασα εἰς τρία ἄρθρα τὰ ἑξῆς:

Ἄρθρ. 96. «Ἡ Ἱ Σύνοδος ἔχει Α'. καὶ Β'. γραμματεῖα, ἀμφοτέρους κληρικούς, διοριζομένους συνοδικῶς».

Ἄρθρ. 97. «Ὁ Α'. γραμματεὺς διευθύνει τὰ τοῦ γραφείου, εἰσάγει ἐνώπιον τῆς Ἱ. Συνόδου, κατὰ τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, τὰς ἀναφορὰς καὶ τὰ λοιπὰ σχετικὰ ἔγγραφα, ἀναγιώσκει αὐτὰ, συντάσσει καὶ ἀναγιώσκει τὰ πρακτικὰ, δίδει σημειώσεις τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἱ. Συνόδου εἰς τὰ ἀρμόδια γραφεῖα καὶ φροντίζει περὶ τῆς ἐγκαίρου διεκπεραιώσεως αὐτῶν».

Ἄρθρ. 98. «Ὁ Β'. γραμματεὺς συνεδριαζούσης τῆς Ἱ. Συνόδου παρίσταται ἐν αὐτῇ, κρατεῖ τὸ βιβλίον τῆς παρουσίας, ἀντιγράφει τὰ πρακτικὰ ἐν ἰδιαίτερω κώδικι, φροντίζει περὶ τῆς ὑπογραφῆς αὐτῶν ὡς καὶ τῶν πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν ἐπιστολῶν, εἰσάγει τοὺς ἔχοντας ὑποθέσεις ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ, φυλάττει τὰ βιβλία τῶν πρακτικῶν ἐν τοῖς ἀρχείοις καὶ κωλυομένου τοῦ Α'. γραμματέως ἀναπληροῖ αὐτόν».

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχέστερα τῶν προηγουμένων καὶ συνεπῶς ἐξηκολούθησε μένον ἐν ἰσχύϊ τὸ ζ'. ἄρθρον τοῦ κεφαλαίου τῶν Γεν. κανονισμῶν περὶ καθικόντων τῶν Ἱ. Συνόδου». Παρὰ ταῦτα ὅμως ἐκάστοτε διευτυπῶντο σκέψεις περὶ καλλιτέρας συστηματοποίησεως καὶ λειτουργίας τοῦ γραφείου, ὡς ἡμέραι ἐπιβαρυνομένου διὰ πολλῆς ἐργασίας, ἄλλης τε καὶ δικαστικῆς. Διὸ καὶ εἰσήχθη ὁ θεσμὸς τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου, ὅστις συμπαρακαθήμενος τῷ Ἀρχιγραμματεῖ κατὰ τὰς δικαστικὰς συνεδρίας τῆς Ἱ. Συνόδου γνωμοδοτεῖ ἐρωτώμενος ἐπὶ νομικῶν ἀποριῶν καὶ συντάσσει τὰς δικαστικὰς ἀποφάσεις συμφώνως τοῖς κρατουμένοις ὑπὸ τοῦ Ἀρχιγραμματέως σχετικοῖς πρακτικοῖς. Ἐπίσης πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐργασίας ἀπὸ τινῶν ἐτῶν εἰσήχθη καὶ ὁ θεσμὸς τοῦ κωδικογράφου, ἔργον ἔχοντος ὅπως ἀντιγράψῃ ἐν ἰδιαίτεροις κώδιξι τὰ διοικητικὰ καὶ δικαστικὰ πρακτικὰ καὶ τὰς δικαστικὰς ἀποφάσεις.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν τελευταίων μεταβολῶν ἐν τῷ προσω-

πικῶ τοῦ γραφείου τῆς Ἱ. Συνόδου, καθωρίσθησαν τὸ καθήκοντα εἰς ἐκάστου. Ὁρίσθη δηλ. ὁ Ἀρχιγραμματεὺς θὰ εἶνε ὁ εἰσηγητῆς πάσης συνοδικῶς διοριζομένης ἐπιτροπῆς, ὁ ἄμεσος ὑπευθύνος καὶ δοσίλογος διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τὴν καλὴν λειτουργίαν τοῦ γραφείου αὐτῆς, ἔχων τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθῆκον ὅπως ὄχι μόνον κατόπιν ἐντολῆς ἀλλὰ καὶ ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας εἰσηγῆται ἐπὶ ὠρισμένης τινὸς ὑποθέσεως, καταρτίζων ἅμα καὶ τοὺς σχετικούς φακέλλους ἐκάστου ζητήματος, καὶ ἐν γενεῖ ὧν ἡ ψυχὴ τοῦ γραφείου ὁ ὑπογραμματεὺς, κύριον μέλημα θὰ ἔχη τὴν ἀκριβῆ τήρησιν καὶ σύνταξιν τῶν συνοδικῶν πρακτικῶν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ εὐθύνην τοῦ ἀρχιγραμματεῶς· ὁ δὲ κωδικογράφος θὰ ἀντιγράφη ἐν ἰδιαιτέροις κώδιξι τὰ πρακτικὰ καὶ τὰς ἀποφάσεις, καταρτίζη τὸ εὐρητήριο αὐτῶν καὶ ἐκτελῆ καὶ πᾶσαν ἄλλην γραφικὴν ἐργασίαν παρεχομένην αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιγραμματεῶς.

Τοιαύτη δι' ὀλίγων ἢ σύστασις καὶ ἡ μέχρι τοῦδε ἐξελιχθεῖσα λειτουργία τοῦ Γραφείου τῆς Ἱ. Συνόδου.

Β'.

Τὴν ἰδρυσιν «γραφείου τῆς Ἱ. Συνόδου» ἐπηκολούθησεν ὁ διορισμὸς καταλλήλων κληρικῶν ὡς γραμματέων. Ὁ Διευθυντῆς ἡ ὁ Α'. γραμματεὺς αὐτοῦ ὠρίσθη ὅπως φέρη τὸν τίτλον «Ἀρχιγραμματεῶς τῆς Ἱερῆς Συνόδου» καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀρχιμανδρίτου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, θεωρούμενος ἅμα ὑπέρτερος πάντων τῶν πατριαρχικῶν ὑπουργῶν, ἔχων τὴν σταθὴν καὶ εἶδρον τὴν ἀναλογοῦσαν αὐτῷ ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ὀννελεῦσέσι καὶ χοροστασιαῖς, φέρον ἐπιγονάσιον ἐν ταῖς ἰ. τελευταῖς καὶ προτιμώμενος τῶν λοιπῶν ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐτῇ δόξικιάλων τε καὶ ὑπαλλήλων, οὐ μὴν ὁ ἄλλὰ καὶ τῆς ἀνγκούσης τιμῆς, εὐλαβείας καὶ δεξιῶσεως ἀπολαύων παρὰ πᾶσι τοῖς ἐντυχάνουσιν αὐτῷ εὐσεβέσι καὶ ὀρθοδόξοις.

Ὁ κατάλογος τῶν Ἀρχιγραμματέων τῆς Ἱ. Συνόδου ἔχει κατὰ σειρὰν ὡς ἑξῆς:

1) Γρηγόριος ὁ Βυζάντιος· διατελέσας Μ. Ἀρχιδιάκονος καὶ Τοποτηρητῆς τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, διωρίσθη Ἀρχιγραμματεὺς ἐπὶ Ἰωακείμ τοῦ Β'. τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1859. Γενόμενον Μητροπολίτην Χίου (16 Ἰανουαρίου 1861) διεδέχθη ὁ ἱεροδιδάσκυλος

2) Ἀλέξανδρος Λάσκαρις· τοῦτον διορισθέντα Σχολάρχην τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς (24 Ἰανουαρίου 1863) διεδέχθη (31 Ἰανουαρίου ἰ. ἔ.) ὁ β'. γραμματεὺς

3) Ἰωακείμ Κοκκῶδης· τοῦτον προαχθέντα εἰς Μητροπολίτην Λαρίσσης ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ σ'. (26 Νοεμβρίου 1870) διεδέχθη αὐθημερὸν ὁ β'. γραμματεὺς

4) Δοσίθεος τὸν ὁποῖον παραιτηθέντα κατὰ Μάϊον 1872 διεδέχθη (2 Ἰουνίου 1872) ἐπὶ Ἀνθίμου τοῦ σ'. ὁ β'. γραμματεὺς ἀρχιμανδρίτης

5) Καλλίνικος Εὐτυχιδης· τοῦτον ἐκλεγέντα Μ]την Βάρνης (15 Ἰανουαρίου 1874) ἐπὶ Ἰωακείμ Β'. (τὸ β'.) διεδέχθη τὴν ἐπιούσαν ὁ ἐν τοῖς Π]χείοις ἐργαζόμενος διάκονος

6) Κωνσταντῖνος Βαλαάδης· τὸν ὁποῖον ἐκλεγέντα Μ]την Μιτυλήνης ἐπὶ Ἰωακείμ Β'. (τὸ β'.) (28 Ἰανουαρίου 1876), διεδέχθη (7 Φεβρουαρίου ἰ. ἔ.) ὁ β'. γραμματεὺς

7) Ἀθανάσιος Μεγακλῆς· τὸν ὁποῖον διορισθέντα ὑπὸ Ἰωακείμ Γ. Μ. Πρωτοσύγκελλον (9 Νεομβρίου 1378) ἀντικατέστησεν ἐκτελῶν χρέη Ἀρχιγραμματεῶς ὁ β'. γραμματεὺς διάκονος Γεράσιμος Δώριζας· ἀποσταλέντος ὁμως τούτου εἰς Εὐρώπην πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ διωρίσθη Ἀρχιγραμματεὺς (17 Μαρτίου 1879) ὁ Ἀρχιδιάκονος τῆς ἰ. Μ]πόλεως Μιτυλήνης

8) Κωνσταντῖνος Δελιγιάννης· τοῦτον ἐκλεγέντα ἐπὶ Διο-

νυσίου τοῦ Ε'. Μητροπολίτην Χίου (22 'Ιουλίου 1887) διεδέχθη τῇ 17ῃ 7]βρίου ἰ. ε. ὁ β'. γραμματεὺς

9) Κωνσταντῖνος 'Αλεξανδριδης· 'Εκλεγέντα ἐπὶ Νεοφύτου Η'. Μητροπολίτην Ρόδου (1 'Ιουνίου 1893) διεδέχθη αὐθημερὸν ὁ β'. γραμματεὺς

10) Κύριλλος Μουσιζῆς· τὸν ὁποῖον ἐκλεγέντα ἐπὶ Κωνσταντίνου Ε'. Μητροπολίτην Μιτυλήνης (13 Μαΐου 1897) διεδέχθη μετὰ δύο ἡμέρας ὁ β' γραμματεὺς

11) Φώτιος Καλπίδης· ἐκλεγέντα (16 Μαΐου 1902) Μη]λίτην Κορυθαῶς ἐπὶ 'Ιωακείμ Γ'. (τὸ β'.) διεδέχθη αὐθημερὸν ὁ β' γραμματεὺς

12) Γεννάδιος 'Αλεξιάδης· τὸν ὁποῖον ἐκλεγέντα Μ]λίτην Λήμνου (6 8]βρίου 1905) διεδέχθη αὐθημερὸν ὁ β' γραμματεὺς.

13) 'Αθανάσιος Πιπέρης, τοῦτον ἐκλεγέντα Μ]λίτην Σερρών (12 Μαΐου 1909) διεδέχθη αὐθημερὸν ὁ β' γραμματεὺς

14) 'Απόστολος Τρύφωνος· τὸν ὁποῖον ἐκλεγέντα Μητρ]λίτην Ρόδου ἐπὶ Γερμανοῦ τοῦ Ε'. (11 'Ιουνίου 1913) διεδέχθη αὐθημερὸν ὁ β' γραμματεὺς

15) Διονύσιος Μηνᾶς· διατελέσας τοιοῦτος καὶ ὑπὸ τὴν νέαν αὐτοῦ ιδιότητα ὡς Μη]λίτης Βριοῦλων. Μετατεθέντα εἰς τὴν Μητρόπολιν Μηθύμνης τῇ 25 8]βρίου 1922 διεδέχθη τῇ 27ῃ τοῦ ἰ. μηνὸς ὁ β' γραμματεὺς

16) Γερμανὸς 'Αθανασιάδης· χειροτονηθεὶς ἱερεὺς καὶ προχειρισθεὶς εἰς 'Αρχιμανδρίτην ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῶ τῇ 30 Ν]βρίου ἰ. ε. ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Μελετίου τοῦ Δ'. ἱερουργήσαντος μετὰ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν καὶ παρεπιδημούντων Μητροπολιτῶν.

'Εκ τοῦ ὡς ἄνω καταλόγου καταφαίνεται ὅτι τὸν 'Αρχιγραμματέα προαγόμενον διεδέχετο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ β'. γραμματεὺς, ὅστις πάντοτε ἔφερε τὸν βαθμὸν τοῦ διακόνου, ἐξαι-

ρουμένης μόνον μιᾶς περιπτώσεως (Καλλίνικος Βύτυχίδης), καθ' ἣν ὁ β'. γραμματεὺς ἦτο ἀρχιμανδρίτης.

'Ο διορισμὸς τοῦ 'Αρχιγραμματέως καὶ τῶν λοιπῶν ἐγένετο ἐπὶ Συνόδου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἀγγέλλοντος ἔπειτα τοῦτον μετὰ καὶ καταλλήλων συστάσεων καὶ εὐχῶν εἰς τοὺς ἐκλεγέντας, οἵτινες ἀσπαζόμενοι τὴν δεξιὰν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀνελάμβανον ἀμέσως τὰ καθήκοντα αὐτῶν. 'Ο διορισμὸς τοῦ πρώτου 'Αρχιγραμματέως ἐξηγγέλθη «διὰ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Εὐεργετηρίου καὶ 'Αποκαταστατικοῦ γράμματος», ὅπερ χάριν τῆς ἱστορίας παρατίθεται κατωτέρω, ἔχον ὡς ἐξῆς:

Κύριλλος ἐλέω Θεοῦ κλπ.

Τοὺς διὰ τῆς σφῶν παιδείας, συνέσεως καὶ ἰκανότητος χρησίμους καὶ λυσιτελεῖς καθεστῶτας τῇ ἀγίᾳ τοῦ Χριστοῦ 'Εκκλησίᾳ, καὶ πολλὴν εἰς τοῦτον ἐπαγγελλομένους τὴν ὀφείλειαν, ἐν ἀναλόγοις βαθμοῖς καὶ ὑπουργήμασιν οἶδεν αὐτὴ προάγειν καὶ ἀποκαθιστᾶν, ὡς ἐν προοιμίῳ μείζονος μελλούσης καὶ κατ' ἀξίαν ἀμοιβῆς, αὐτῶν τε τὸν ζῆλον οὕτως παροτρύνουσα καὶ ἄλλους εἰς μίμησιν διεγείρουσα, ἵνα καὶ οὗτοι ἄξιοι γενόμενοι τῶν ἴσων τύχοιεν.

Τοιγάρτοι ἡ Μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος Αὐτῆς Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Εὐεργετηρίου καὶ 'Αποκαταστατικοῦ γράμματος δηλοποιεῖ, ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ 'Εκκλησία, κοινῇ συνοδικῇ διασκέψει καὶ ἀποφάσει, βουλευθεῖσα ἐκ προνοίας αὐτῆς ἀξιοχρέου ἀναπληρῶσαι τὴν τέως ὑπάρχουσαν ἐν τῇ 'Ιερᾷ Σύνοδῳ ἔλλειψιν ὑπουργήματος 'Αρχιγραμματέως, σημειούντος τὰς πράξεις αὐτῆς καὶ καταγράφοντος ἐν ἐπίτηδες κώδικι καὶ κατὰ τᾶλλα βαίνοντος συμφώνως τῷ ἐκδιδομένῳ ἤδη Κανονισμῷ καὶ ἀποφνημαμένη ὑπάρχειν καταλελεγμένον τῷ ἱερατικῷ βαθμῷ τὸν κατὰ καιροὺς ἐν τῷ ὑπουργήματι τούτῳ διατελοῦντα, συστήσασά τε ἐπὶ τούτῳ ἐκκλησι-

αστικὸν συνοδικὸν αὐτῆς Γραφεῖον διώρισεν ἤδη καὶ ἀποκατή-
στησε Διευθυντὴν αὐτοῦ τὸν ὀσιολογιώτατον πρῶτον Μετ' Ἀρχι-
διάκονον καὶ ἐπὶ τούτῳ καὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ ἀπίως εἰς τὸν βα-
θμὸν τοῦ πρεσβυτέρου προαχθέντα κύρ Γρηγόριον, ἄνδρα τῆς
τέ ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς θύραθεν παιδείας μάλα ἐγκρατῆ
καὶ ἐν θεολογικαῖς καὶ ἄλλαις παντοίαις γνώσεσιν ἰκανῶς ἐξη-
σκημένον φρονήσει τε καὶ ἐμπειρίᾳ ἐμπρέποντα καὶ κατὰ πάντα
ἄξιον τοῦ ὑπουργήματος τούτου καὶ χρηστὰς παρέχοντα τὰς ἐλ-
πίδας τῆς ἐν αὐτῷ πλήρους εὐαρεστήσεως αὐτοῦ, ὃν καὶ τῷ τίτλῳ
τοῦ Ἄρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου» προσηγόρευσεν ἐν
εἰδῇ ἀξιώματος καὶ ὀφφικίου ἐκκλησιαστικοῦ, μεταξὺ τῶν πρω-
τίστων τῇ τάξει τόπον ἐπέχοντος, καθὰ κέκριται καὶ ἀπεφάνθη
ἐκκλησιαστικῶς.

Διὰ ταῦτα γράφουσα μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν Ἱερωτάτων
Ἄρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι λίαν ἀγα-
πητῶν καὶ περιποθήτων αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν
ἀποφαίνεται ἵνα ὁ διαληφθεὶς ὀσιολογιώτατος ἐν ἱερομονάχοις
κύρ Γρηγόριος, ὁ εἰς τὸ νεωστὶ συστηθὲν ὑπουργημα τοῦ Ἄρ-
χιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπαξίως ἀποκατασταθεὶς
ὑπάρχη τὸ ἀπὸ τοῦδε καὶ λέγεται καὶ παρὰ πάντων γινώσκη-
ται αὐτὸ τοῦτο: ἦτοι Ἄρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ὡς
ὀφφικιάλος τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας θεωρού-
μενος καὶ ὑπέρτερος πάντων τῶν πατριαρχικῶν ὑπουργῶν, ἔχη
τὴν στάσιν καὶ ἔδραν τὴν ἀναλογουσαν αὐτῷ ἐν ταῖς ἐκκλησια-
στικαῖς συνελύσεσι, φέρων ἐπιγονάτιον ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς
καὶ προτιμώμενος τῶν λοιπῶν ἐν τῇ πατριαρχικῇ Αὐλῇ ὀφφικιά-
λων τε καὶ ὑπαλλήλων, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνηκούσης τι-
μῆς, εὐλαβείας καὶ δεξιύσεως ἀπολαύων παρὰ πᾶσι τοῖς ἐν-
τυγχάνουσιν αὐτῷ εὐσεβέσι καὶ ὀρθοδόξοις.

Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον Πατριαρ-

ρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Εὐεργετήριον καὶ Ἀποκαταστατικὸν Γράμ-
μα καὶ ἐδόθη τῷ εἰρημένῳ ὀσιολογιώτῳ ἐν ἱερομονάχοις καὶ
Ἄρχιγραμματεῖ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κύρ Γρηγορίῳ.

αωνθ', Σεπτεμβρίου κ'.

† Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀποφαίνεται.

† ὁ Νικαίας Ἰωαννίκιος — † ὁ Θεσσαλονίκης Νεόφυτος —

† ὁ Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος — † ὁ Ἀμασειᾶς Σωφρόνιος —

† ὁ Προύσης Κωνστάντιος — † ὁ Ἄρτης Σωφρόνιος — † ὁ Δη-

μητριάδος Δωρόθεος — † ὁ Σηλυβρίας Μελέτιος — † ὁ Σβορ-

νικίου Ἀγαθάγγελος.

ἡμετέροις νομοθεσίαις καὶ ἄλλοις ἐπισημασίαις ἐπισημασθέντων

SISMANOGLIO
PAPER

